

Göteborgs universitet
Rektor
rektor@gu.se

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.registrator@regeringskansliet.se

Dnr: GU 2025/87

Dnr: 2024/02810

Svar från Göteborgs universitet på remiss av rapporten Nationell stödfunktion för ansvarsfull internationalisering – slutrapportering av ett regeringsuppdrag (Rapport 2024:4, dnr 2024/02810)

Sammanfattning

Göteborgs universitet välkomnar förslaget att en nationell stödfunktion för ansvarsfull internationalisering inrättas från och med 2025. Universitetet vill särskilt understryka att stödfunktionen varken kan eller bör ta över lärosätenas ansvar i frågor som rör ansvarsfull internationalisering och anser att lärosätessesektorn bör ges samordningsansvaret för stödfunktionen. Universitetet ställer sig bakom SUHF:s remissvar och förslag till lokalisation och organisering av kanslifunktion på ett lärosäte. Lärosätenas möjlighet att påverka verksamhet och fokus för den nya stödfunktionen är avgörande för att dess målsättningar ska kunna uppnås. Universitetet är kritiskt till rapportens ensidiga fokus på frågor rörande nationell säkerhet och att det inte framgår av förslaget hur stödfunktionen ska säkra och organisera kompetens som beaktar och värnar andra centrala aspekter av ansvarsfull internationalisering såsom etik, mänskliga rättigheter, hållbarhet och akademisk frihet.

Inrätta en nationell stödfunktion

Universitetet instämmer i att stödfunktionens målsättning bör vara att bidra till ökad kunskap, medvetenhet och förmåga hos lärosätena att agera självständigt och ansvarsfullt i sitt internationaliseringsarbete. Universitetet ställer sig positivt till att det inrättas ett styrande organ där fler lärosäten än värdmyndigheten ingår, som beslutar om stödfunktionens inriktning. Vidare anser universitetet att stödfunktionen i så stor utsträckning som möjligt bör använda befintliga grupperingar och samarbeten snarare än att inrätta nya organ. SUHF:s olika expert- och arbetsgrupper liksom befintliga sammanslutningar mellan lärosäten, exempelvis CASI och Campus totalförsvar, bör nyttjas i stor utsträckning inom ramen för stödfunktionens arbete.

Universitetet ser att det kan bli en utmaning för stödfunktionen att avgränsa sitt uppdrag för att komma framåt i komplexa frågor och menar att stödfunktionens operativa arbete bör prioritera insatser för lärosäten och enskilda lärare/forskare.

Universitetet välkomnar att stort fokus läggs på det proaktiva arbetet i form av medvetandegörande insatser såsom seminarier, utbildningar och mötesplatser för erfarenhetsutbyte. Det finns också ett stort värde i att nationella riktlinjer, goda exempel, fallstudier, FAQ och information om för området relevanta lagar och förordningar samlas lättöverskådligt på en och samma webbplats. För att stödstrukturen ska fungera som kunskapsbank för olika målgrupper även inom lärosätena är det avgörande att webbsidan struktureras på ett ändamålsenligt sätt och att seminarier och mötesplatser erbjuds för personal på alla nivåer inom lärosätet och tillgängliggörs digitalt för att möjliggöra deltagande från hela landet.

Ge myndigheter i uppdrag att samordna

Förslaget kring stödstrukturens organisation präglas av en vaghet och en otydlighet.

Universitetet ställer sig bakom förslaget om en samverkandemodell men motsätter sig att kansliet förläggs utanför lärosätena. Göteborgs universitet anser att det är av yttersta vikt att den värdorganisation som får uppdraget har en stor förståelse för forskningens förutsättningar och villkor, har ett nära samarbete med alla Sveriges lärosäten, en bredd i sitt uppdrag samt förmåga att företräda sektorn på nationell och europeisk nivå. Universitetet saknar i slutrapporten ett konkret förslag på hur befintlig expertkompetens inom lärosätena samt inom andra myndigheter ska tillvaratas inom stödfunktionen. Det är av yttersta vikt att stödfunktionen utvecklas med stöd av befintliga expert- och arbetsgrupper så att sektorns samlade kompetens kommer till användning.

Universitetet stödjer förslaget om inrättande av arbetsgrupper med tydligt definierade uppdrag och fokus på de komplexa frågor där flera aktörers ansvar och uppdrag korsas och där det finns behov av att utveckla samverkansformer. Många komplexa bedömningar kräver kontextuell förståelse som i hög grad återfinns hos erfarna lärare och forskare runt om på landets lärosäten. Dessa bör nyttjas som en samlad resurs inom ramen för stödfunktionen. Även andra aktörer, som exempelvis UI och Nationellt kunskapscentrum om Kina, vars uppdrag mycket tydligt kopplar an till frågorna, bör knytas till stödstrukturen.

Universitetet uppmuntrar till att dra lärdom från tidigare goda exempel, såsom samverkansgruppen mellan SUHF och Migrationsverket, och att utgå från befintliga grupperingar inom ramen för de frågor som berörs (såsom etik, forskningsdata, GDPR, IT, HR, IP-rättigheter, säkerhetsfrågor, internationalisering). Ett sådant exempel är nätverket för forskningsadministratörer vid svenska lärosäten (SWARMA).

Göteborgs universitet instämmer i att det finns ett behov av mer forskning om ansvarsfull internationalisering och ser ett behov av finansiering för att fler forskare i Sverige ska kunna bidra med ny kunskap och utvecklandet av evidensbaserade åtgärder på området.

Hantera frågor av säkerhetskaraktär

Göteborgs universitet delar rapportens syn på det ömsesidiga beroende som finns mellan säkerhetsmyndigheterna och lärosätena och är kritiskt till att detta perspektiv saknas helt i

förslaget om hantering av inkomna frågor, som endast berör hur frågor av säkerhetskaraktär ska hanteras av säkerhetsmyndigheterna. Universitetet vill framhålla att det inte enbart är frågor av säkerhetskaraktär eller råd och bedömningar av säkerhetsmyndigheterna som är av intresse samt att fler kompetenser krävs för att kunna ge råd i de komplexa ärenden som kvarstår efter lärosätesintern beredning. Universitetet betonar vikten av att inkomna ärenden och frågor analyseras och besvaras utifrån den bredd av aspekter som riktlinjerna omfattar. Universitetet menar att nuvarande förslag innebär en risk att ansvarsfull internationalisering reduceras till en fråga om nationell säkerhet och att betydelsen av andra grundläggande etiska värden tonas ner. Lärare och forskare ställs inför en mängd utmaningar såsom minskad akademisk frihet, censur, självcensur och praktiska hinder till följd av ett ökat säkerhetsfokus. Det behövs bred kompetens och reflektion för att balanserat hantera de målkonflikter som finns i spänningen mellan öppet globalt samarbete och beaktande av säkerhet såväl för individen som nationen.

Resursbehov och finansiering av stöd

Universitetet finner det svårt att ta ställning till förslaget när det inte framgår hur det räknats fram eller hur det fördelas mellan de respektive uppdrag som stödfunktionen föreslås få.

Följ upp stödfunktionen efter tre år

Universitetet ställer sig bakom förslaget att stödfunktionens arbete följs upp årligen och att en grundlig uppföljning av verksamheten görs efter tre år. Universitetet föreslår dessutom att en forskargrupp ges i uppdrag att bedriva följeforskning på stödfunktionens inrättande och hur det fortsatta arbetet med ansvarsfull internationalisering utvecklas som ett resultat av regeringsuppdraget. Detta hade varit ett värdefullt tillskott i uppföljningen både av stödfunktionens och lärosätens arbete. Om så sker bör tidpunkten för stödfunktionens inrättande anpassas så att ett forskningsuppdrag och finansiering hinner utformas.

Ärendets beredning

Beslut i ärendet har fattats av rektor Malin Broberg, efter föredragning av Linn Gabrielsson. Ärendet har handlagts av International Centre i samråd med Mette Sandoff, vicerektor för internationalisering och campusutveckling. Universitetets fakulteter, studentkårer, universitetsbibliotek samt berörda enheter inom den gemensamma förvaltningen har givits möjlighet att inkomma med synpunkter.